

5902.

1358 maj 19.

Riddaren Nils Abjörnsson och domprosten i Uppsala Lars (Nilsson) vidimerar konung Magnus' oskadade (stadfästelse)brev (1354 c: 1344 9/12, SD nr 5075, på Greger Styrbjörnssons gåva av jord i Hacksta i Husby-Sjutolfts socken till konungens tjänare Olof Karlsson).

Utfärdarna sigillerar.

Orig. på perg. (25,5×11,2, uppveck 2,2 cm; 4+12 rader), Sv. Riksarkivet (RPB nr 366).

Regest av Thomas Fecht som nr 5 inom låda M 2 i Rasmus Ludvigssons m. fl. förteckning (1540-talet) över Uppsala domkyrkas jordebrev, maskinfol. 116 v, VHAA:s dep., Sv. Riksarkivet.

Stadfästelsebrevet har enl. vidimationen årtalet "M° ccc° lquarto". Såsom påpekats av A. Ranehök, Centralmakt och domsmakt (1975), s. 29, finns i orig. bevarat ett annat konung Magnus' stadfästelsebrev, av samma dag som det här vidimerade och exakt likalydande med detta, sånär som på donators namn, jordmått och ortnamn samt årtal, vilket är 1344 (SD nr 3866). Donator i detta originalbrev är Johan Styrbjörnsson, en broder till den Greger Styrbjörnsson som är donator i förevarande vidimerade brev. Den rimliga slutsatsen härav blir att i 1358 års vidimation stadfästelsebrevets årtal felskrivits, och att konung Magnus vid ett och samma tillfälle, på råfsteting i Uppsala, stadfäst Johan och Greger Styrbjörnssönens gåvor till Olof Karlsson. — Johan Styrbjörnssons donation ägde rum 1340, enl. J. Peringskiölds Biographica illustrium virorum, fol. 642 v, hs Genealogica 75, Sv. Riksarkivet; jfr H. Gillingstam i PHT 45 (1947) s. 26.

Omnibus presens scriptum cernentibus^a *Nicholaus Abiornason miles et Laurencius prepositus ecclesie Vpsalensis salutem in Domino sempiternam. Nouerint vniuersj quorum interest vel interesse poterit infuturum / nos anno Domini M° ccc° lvijj in crastino beatj Eric[j]^b regis et martiris litteras magnificj principis dominj Magnj regis Swecie Skanie et Noruegie non rasas non abolitas nec in aliqua suj parte viciatas vidisse de verbo ad verbum in modum qui sequitur sub sigillo suo^c ad causas Nos Magnus Dei gracia se SD nr 5075 t. o. m. die et loco supradictis. Jn cuius rej testimonium sigilla nostra sunt presentibus^d appensa.*

På baksidan: *Littera regis super predio jn Hakustum^{e-} parrochia Husabysiwtolff dimidia marcha terre et dimidia ora^{-e}*

M ij (Uppsala domkyrkas lådsignum; se regest i förteckning av Rasmus Ludvigsson m. fl. över Uppsala domkyrkas jordebrev, maskinfol. 116 v, VHAA:s dep., Sv. Riksarkivet).

h^f (överstruket)

Sigill: nr 1 av ofärgat vax (sparre i sköld, i vartdera sköldhörnet en femuddig stjärna; se SSM I: 3, nr 461): *[+] Secretvm Nicolai Abiorns[on]*; nr 2 spetsovalt, av ofärgat vax (S:t Lars och S:t Erik under baldakin, därnedanför knäböjande präst): *S' Lavrenc[.] Nicolai * canonici Upsalensis*

^a *Härefter överstruket och underprickat ego ms.* ^b *Ericis ms.* ^c *På rasur.* ^d *Härefter raderat ord om en eller två bokstäver ms.* ^{e-e} *Med senmedeltida hand.* ^f *Med samma hand som det inom e-e ovan avtryckta.*

5903 a.

1358 maj 20.

Uppsala.

Konung Erik utfärdar skyddsbrev för borgarna i Uppsala. För rätten till kreatursbete på kungsängen Föresäng har de av ålder erlagt en årlig skatt, kallad "gresbullæ", till konungen, eller, i dennes ställe, till hans förvaltare i Gamla Uppsala. Konungen förklarar sig nu vilja behålla sin gamla rätt till denna skatt men förbjuder

envar, och särskilt dem som äger någon lott i ängen, att därför avtvinga borgarna några icke hävdvunna avgifter eller att hindra deras kreatur.

Konungen beseglar med sitt sekret.

Orig. på perg. (19,8×13, uppveck 3 cm; 14 rader), Uppsala stads arkiv, Uppsala landsarkiv.

Tryckt: J. Loccenius, *Historia Svecana* (1676), s. 106; H. A. Sahlin (J. H. Schröder praes.), *Upsala* (diss. Ups. 1854), s. 15–16; Uppsala stads privilegier, ed. C. M. Kjellberg (1907), nr 7; *Privilegier, resolutioner och förordningar för Sveriges städer I*, ed. N. Herlitz (1927), nr 44.

Om handstilen se L. Sjödin i *Archivistica et mediävistica* (1956), s. 389.

Benämningen på den i brevet nämnda årliga skatten är till sin språkliga form ej entydig. Troligast är att ordet här står i kongruens med "censum annum dictum" och alltså är ack. av en nom. *gresbulle* m., men även ett feminint ord. nom. *gresbulla* är tänkbart. Ordet har tolkats som 'knippe, bunt' (av hö), utgörande en måttsenhet vid skatteprestationer av detta slag; se E. Lidén i *Studier tillägnade Axel Kock* (Arkiv för nordisk filologi, tilläggsbd till bd 40, 1929), s. 413 ff.

Se A. Schück, *Det svenska stadsväsendets uppkomst och äldsta utveckling* (1926), s. 418 och S. Ljung, *Uppsala stads historia II* (1954), s. 185.

Jfr konung Kristoffers brev 1442 6/1 (tr. *Privilegier, resolutioner och förordningar för Sveriges städer I*, nr 88).

Omnibus presentes litteras inspecturis Ericus · Dei gracia · Sueorum Gothorumque rex ac · dominus Scanie · salutem in · Domino sempiternam. Noueritis nos viros · discretos nobis · dilectos · omnes et · singulos · ciuitatenses Vpsalenses cum omnibus bonis eorum mobilibus · et jnmobilibus sub nostra pace · et proteccione suscepisse specialiter defendendos, sub · obtentu graciae nostre firmiter inhibentes ne quis ipsos · vel ipsorum · aliquem presumat in · aliquo · temere molestare seu quomodolibet iniuriose · pertractare · Quia · vero ciues predicti pro pastu · pecorum suorum · que in prato nostro Føresæng · pro tempore habuerant nobis et promo nostro · de Veteri · Vpsalia vice nostra · et nulli alii per · censum annum dictum gresbullæ respondere · consueuerant ab antiquo, nos volentes ius nostrum · antiquum conseruare nobis saluum · et ipsos ciues · ad onera inconsueta · minime · obligari · prohibemus sub obtentu · graciae nostre · et · euitacione indignacionis · regie · quatenus^a · ne quis eorum qui in prato · predicto · partes · aliquas · possident · seu alius quiuis · cuiuscunque · condicionis · potestatis · eminencie · aut status · ciues ipsos · ad solucionem · aliquam inconsuetam in hac parte · artare · seu · ipsorum pecora · in · contractis paschuorum consuetis inquietare · attemptet vel audeat · quouis modo, prout · vlcionem nostram regiam voluerit · euitare · Datum Vpsalie anno Domini M^o · · ccc^o · quinquagesimo · octauo jn die sancto Pentecostes · sub secreto nostro

På baksidan: gersboll[e]

Sigillet bortfallet från remsan.

^a Överflödigt, jfr efterföljande ne quis ms.